

بررسی ارتباط قیمت های تولید کننده و مصرف کننده و تحلیل شکاف موجود بین آنها در برخی از محصولات منتخب کشاورزی

۱. مقدمه:

بخش کشاورزی یکی از بخش‌های مهم اقتصادی است که هم به لحاظ تولیدات و ارزش افزوده و هم به لحاظ مصارف خانوارها در معیشت مردم از اهمیت بسزایی برخوردار است. غلات، میوه‌ها و سبزیجات، حبوبات و سایر محصولات کشاورزی سهم بزرگی از مصرف خوراکی را به خود اختصاص داده است که تغییر قیمت در محصولات این بخش می‌تواند معیشت افراد کم درآمد را دچار مشکل کند. بنابراین، شناسایی عوامل مؤثر بر قیمت محصولات کشاورزی که به مصرف نهایی خانوارها می‌رسد امری مهم و ضروری است. آنچه مسلم است عوامل اقتصادی بسیاری باعث ایجاد شکاف بین قیمت‌های تولید کننده و قیمت‌های مصرف کننده می‌شود. درجه باز بودن اقتصاد و امکان صادرات و واردات محصولات کشاورزی، وضعیت آب و هوایی و خشکسالی، نرخ ارز، نقدینگی، قیمت عوامل تولید، رشد اقتصادی و دوره‌های رونق و رکود از عواملی هستند که بر روی عرضه و تقاضای محصولات کشاورزی و در نتیجه قیمت سرخرمن (تولید کننده) آن تأثیر می‌گذارند. با مقایسه قیمت‌های تولید کننده و مصرف کننده برخی از محصولات مهم کشاورزی ملاحظه می‌شود که اولاً شکاف زیادی بین قیمت‌های سرخرمن و قیمت‌های مصرف کننده وجود دارد و دوماً، تغییرات قیمت سرخرمن برخی از محصولات کشاورزی، بخوبی به قیمت‌های مصرف کننده منتقل می‌شود و عامل بسیار مهمی در تغییرات قیمت مصرف کننده می‌باشد. بطوریکه در تأثیر قیمت‌های سرخرمن بر قیمت‌های مصرف کننده آنی بوده و در بیشتر موارد در همان دوره تأثیر گذاشته است. هزینه‌های واسطه‌گری و هزینه‌های انتقال، هزینه بسته‌بندی، از مهم‌ترین عوامل ایجاد شکاف بین این دو نوع قیمت می‌باشد که محاسبه و تحلیل آن می‌تواند راهنمای خوبی برای سیاست‌گذاران اقتصادی باشد. همچنین، می‌توان بیان کرد که میزان انتقال تغییرات قیمت سرخرمن محصولات کشاورزی به قیمت‌های مصرف کننده به عوامل اقتصادی زیادی از جمله کشش قیمتی که به نوبه خود تابعی از وجود محصولات جانشین داخلی و خارجی است و همچنین، ساختار بازار بستگی دارد.

در این مطالعه سعی شده است آمار متوسط قیمت سرخرمن و متوسط قیمت مصرف کننده برخی محصولات کشاورزی بصورت توصیفی و با استفاده از ضرایب همبستگی بین آنها، مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرند تا ضمن مقایسه روند این دو نوع قیمت با یکدیگر، میزان تأثیرگذاری متوسط قیمت‌های سرخرمن بر روی متوسط

قیمت مصرف کننده و شکاف موجود بین آنها در دوره‌های مختلف مورد بررسی قرار گیرد و در نهایت نشان داده شود که تغییرات قیمت‌های مصرف کننده در هر یک از محصولات منتخب تا چه اندازه به تغییرات متوسط قیمت سرخرمن مرتبط است. قبل از بررسی موارد فوق وضعیت قیمت‌های سرخرمن برخی از محصولات مهم کشاورزی و دامی در سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۶ در سطح کشور و در سطح استانها نیز مورد بررسی قرار گرفته است.

۱. مقایسه متوسط قیمت سرخرمن برخی از محصولات مهم کشاورزی در سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۶

۱-۱- عدس

متوسط قیمت عدس در سال ۱۳۹۰ برابر ۱۳۲۶۵ ریال و در سال ۱۳۹۶ برابر ۴۹۷۸۷ ریال بوده است که بطور متوسط قیمت آن نسبت به سال ۱۳۹۰، ۲۷۵ درصد افزایش داشته است. بیشترین افزایش مربوط به استان همدان (۵۷۱ درصد) و کمترین درصد افزایش مربوط به استان کرمانشاه (۱۳۲ درصد) می‌باشد.

۲-۱- انگور

متوسط قیمت انگور در سال ۱۳۹۰ برابر ۵۸۵۰ ریال و در سال ۱۳۹۶ برابر ۱۳۹۴۷ ریال بوده است که بطور متوسط قیمت آن نسبت به سال ۱۳۹۰، ۱۳۸ درصد افزایش داشته است. بیشترین افزایش مربوط به استان مرکزی (۳۰۷ درصد) و کمترین درصد افزایش مربوط به استان اصفهان است که تقریباً بدون تغییر مانده است.

۳-۱- برنج

متوسط قیمت برنج در سال ۱۳۹۰ برابر ۲۲۳۱۳ ریال و در سال ۱۳۹۶ برابر ۹۶۴۱۷ ریال بوده است که بطور متوسط قیمت آن نسبت به سال ۱۳۹۰، ۳۳۲ درصد افزایش داشته است. بیشترین افزایش مربوط به استان زنجان (۱۶۱۱ درصد) و کمترین درصد افزایش مربوط به استان ایلام (۱۸۱ درصد) می‌باشد.

۴-۱- گوشت گوساله پرواری

متوسط قیمت گوشت گوساله پرواری در سال ۱۳۹۰ برابر ۴۶۴۰۹ ریال و در سال ۱۳۹۶ برابر ۱۳۵۵۰۱ ریال بوده است که بطور متوسط قیمت آن نسبت به سال ۱۳۹۰، ۱۹۲ درصد افزایش داشته است. بیشترین افزایش مربوط به استان خراسان جنوبی (۲۳۴ درصد) و کمترین درصد افزایش مربوط به استان هرمزگان (۹۱ درصد) است.

۵-۱- گردو

متوسط قیمت گردو در سال ۱۳۹۰ برابر ۵۳۰۵۱ ریال و در سال ۱۳۹۶ برابر ۱۹۹۴۱۲ ریال بوده است که بطور متوسط قیمت آن نسبت به سال ۱۳۹۰، ۲۷۶ درصد افزایش داشته است. بیشترین افزایش مربوط به استان کرمانشاه (۶۳۵ درصد) و کمترین درصد افزایش مربوط به استان ایلام (۱۴۸ درصد) است.

۶-۱- گوجه

متوسط قیمت گوجه در سال ۱۳۹۰ برابر ۲۷۲۶ ریال و در سال ۱۳۹۶ برابر ۵۹۳۸ ریال بوده است که بطور متوسط قیمت آن نسبت به سال ۱۳۹۰، ۱۱۸ درصد افزایش داشته است. بیشترین افزایش مربوط به استان یزد (۵۶۶ درصد) و کمترین درصد افزایش مربوط به استان سیستان و بلوچستان (۵۷ درصد) است.

۷-۱- هندوانه

متوسط قیمت هندوانه در سال ۱۳۹۰ برابر ۱۵۴۸ ریال و در سال ۱۳۹۶ برابر ۳۱۱۳ ریال بوده است که بطور متوسط قیمت آن نسبت به سال ۱۳۹۰، ۱۰۱ درصد افزایش داشته است. بیشترین افزایش مربوط به استان قم (۵۸۵ درصد) و کمترین درصد افزایش مربوط به استان همدان (۱۰ درصد) است.

۸-۱- خربزه

متوسط قیمت خربزه در سال ۱۳۹۰ برابر ۲۷۹۷ ریال و در سال ۱۳۹۶ برابر ۶۵۹۷ ریال بوده است که بطور متوسط قیمت آن نسبت به سال ۱۳۹۰، ۱۳۶ درصد افزایش داشته است. بیشترین افزایش مربوط به استان مازندران (۴۹۱ درصد) و کمترین درصد افزایش مربوط به استان مرکزی (۱۶ درصد) است.

۹-۱- خرما

متوسط قیمت خرما در سال ۱۳۹۰ برابر ۵۳۲۵ ریال و در سال ۱۳۹۶ برابر ۲۷۰۳۲ ریال بوده است که بطور متوسط قیمت آن نسبت به سال ۱۳۹۰، ۴۰۸ درصد افزایش داشته است. بیشترین افزایش مربوط به استان هرمزگان (۹۶۸ درصد) و کمترین درصد افزایش مربوط به استان کرمان (۲۲۲ درصد) است.

۱۰-۱- پیاز

متوسط قیمت پیاز در سال ۱۳۹۰ برابر ۱۸۳۸ ریال و در سال ۱۳۹۶ برابر ۹۸۵۶ ریال بوده است که بطور متوسط قیمت آن نسبت به سال ۱۳۹۰، ۴۳۶ درصد افزایش داشته است. بیشترین افزایش مربوط به استان خوزستان (۲۳۰۶ درصد) و کمترین درصد افزایش مربوط به استان کرمان (۱۰۱ درصد) است.

۱۱-۱- پرتقال

متوسط قیمت پرتقال در سال ۱۳۹۰ برابر ۵۷۴۲ ریال و در سال ۱۳۹۶ برابر ۸۹۶۵ ریال بوده است که بطور متوسط قیمت آن نسبت به سال ۱۳۹۰، ۵۶ درصد افزایش داشته است. بیشترین افزایش مربوط به استان فارس (۳۲۱ درصد) و کمترین درصد افزایش مربوط به استان مازندران (۵۲ درصد) است.

۱۲-۱- شیر

متوسط قیمت شیر در سال ۱۳۹۰ برابر ۴۶۹۰ ریال و در سال ۱۳۹۶ برابر ۱۱۸۰۱ ریال بوده است که بطور متوسط قیمت آن نسبت به سال ۱۳۹۰، ۱۵۲ درصد افزایش داشته است. بیشترین افزایش مربوط به استان سیستان (۲۶۶ درصد) و کمترین درصد افزایش مربوط به استان کرمان (۷۴ درصد) است.

۱۳-۱- سیب زمینی

متوسط قیمت شیر در سال ۱۳۹۰ برابر ۲۱۵۸ ریال و در سال ۱۳۹۶ برابر ۶۷۶۶ ریال بوده است که بطور متوسط قیمت آن نسبت به سال ۱۳۹۰، ۲۱۴ درصد افزایش داشته است. بیشترین افزایش مربوط به استان اصفهان (۴۸۸ درصد) و کمترین درصد افزایش مربوط به استان مرکزی (۹۷ درصد) است.

۱۴-۱- یونجه

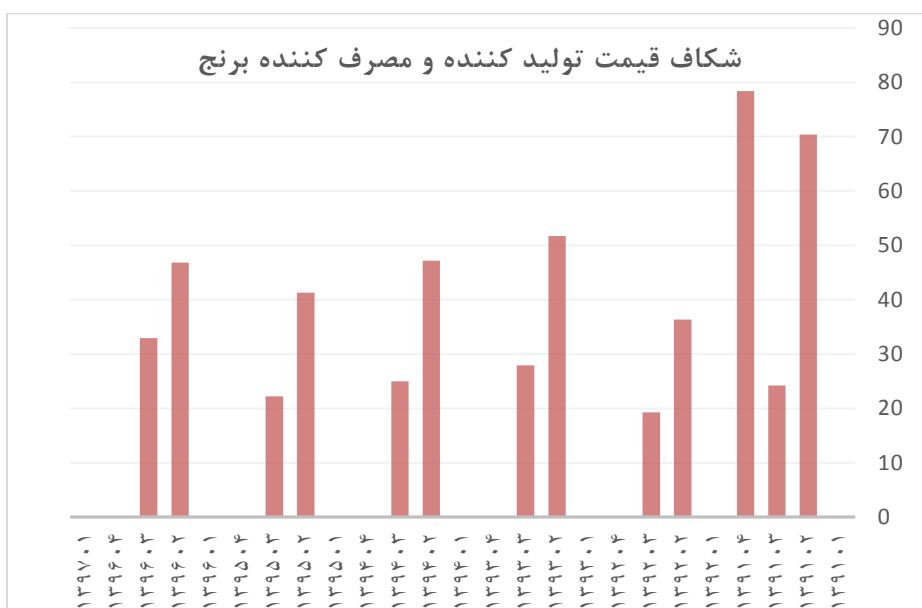
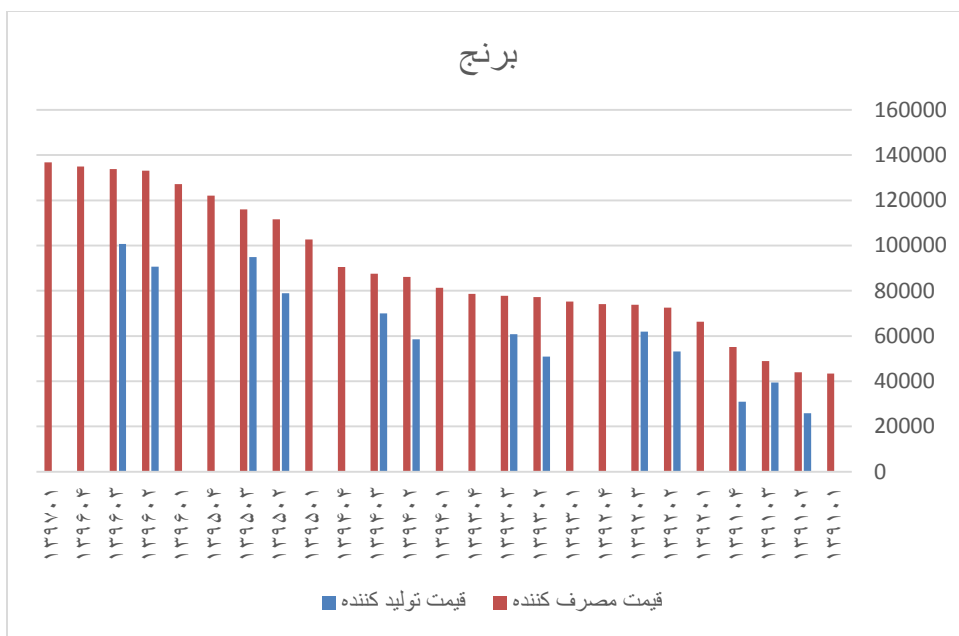
متوسط قیمت یونجه در سال ۱۳۹۰ برابر ۳۱۰۶ ریال و در سال ۱۳۹۶ برابر ۸۱۱۶ ریال بوده است که بطور متوسط قیمت آن نسبت به سال ۱۳۹۰، ۱۶۱ درصد افزایش داشته است. بیشترین افزایش مربوط به استان آذربایجان شرقی (۲۴۳ درصد) و کمترین درصد افزایش مربوط به استان خوزستان (۳ درصد کاهش) است.

۲- مقایسه روند متوسط قیمت سر خرمن و متوسط قیمت مصرف کننده برخی محصولات کشاورزی

۱-۲- برنج

برنج یک کالای اساسی و مهم مصرفی است که تغییرات قیمت آن می تواند بر معیشت و رفاه مردم تأثیر بسزایی داشته باشد. در نمودار زیر روند متوسط قیمت سر خرمن و متوسط قیمت مصرف کننده برنج در طول سالهای ۱۳۹۱ تا بهار ۱۳۹۷ بصورت فصلی مقایسه شده است. لازم به ذکر است که متوسط قیمت سر خرمن محصولات کشاورزی با توجه به فصلی بودن تولید آنها در برخی فصلها بدون اطلاع می باشد.

همانطور که ملاحظه می شود، متوسط قیمت مصرف کننده در تمامی دوره ها افزایشی بوده ولی قیمت سر خرمن در برخی دوره ها کاهش یافته است. روند کاهش قیمت سر خرمن این محصول نتوانسته است منجر به کاهش قیمت مصرف کننده آن شود هرچند میزان افزایش را به شدت کاهش داده و حتی در برخی دوره ها تقریباً ثابت مانده است. آنچه از روند قیمت این دو متغیر مشخص است، این است که به هنگام افزایش قیمت سر خرمن، این نوع قیمت می تواند پیش نگر خوبی برای قیمت های مصرف کننده باشد اما در شرایط کاهش قیمت نمی تواند قیمت های مصرف کننده را پیش بینی کند. همچنین نمودار نشان می دهد، نوسانات در قیمت بازار مصرف کننده به دلیل درجه رقابتی بسیار بالای آن و بنابراین کشش قیمتی بالا، کمتر از بازار تولید کننده است. نکته قابل توجه در قیمت تولید کننده این است که در اکثر دوره ها بعد از یک افزایش دچار کاهش قیمتی شده است که نشان دهنده تبعیت رفتار این محصول از مدل تار عنکبوتی است بطوریکه قیمت هر دوره به قیمت دوره قبل، بستگی داشته و تولید کنندگان براساس قیمت های دوره قبل اقدام به تولید در دوره جاری می کنند که این امر به دلیل مازاد تولید و عرضه در دوره جاری با کاهش قیمت مواجه می شود. از نمودار شکاف قیمت بین دو بازار تولید کننده و مصرف کننده مشخص است که روند شکاف قیمت کاملاً برعکس روند قیمت مصرف کننده است و این موضوع دلالت بر این دارد که به هنگام افزایش قیمت، دلالت و واسطه گران نسبت به قبل از سود کمتری برخوردار می باشند. زیرا توان افزایش قیمت، دقیقاً متناسب با افزایش قیمت تولید کننده را ندارند (به دلیل با کشش بودن بازار مصرف کننده نسبت به بازار تولید کننده). میانگین شکاف قیمت تولید کننده و مصرف کننده برابر ۳۷ درصد قیمت تولید کننده و انحراف معیار آن برابر ۱۸/۴ درصد است. پایین بودن شکاف قیمت ها می تواند به دلایل مختلف مخصوصاً رقابتی بودن بازار مصرف نهایی برنج و صادرات کم و واردات زیاد این محصول باشد.

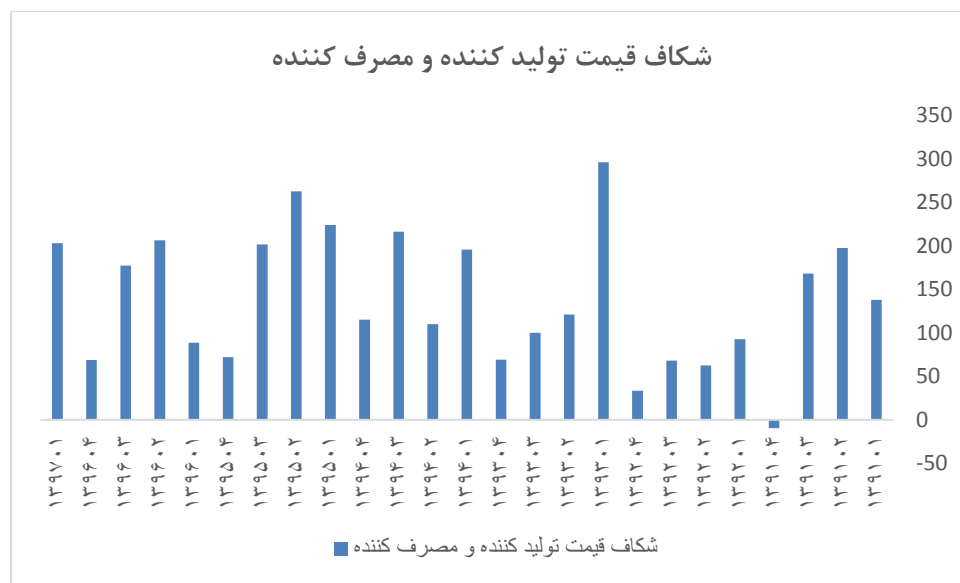
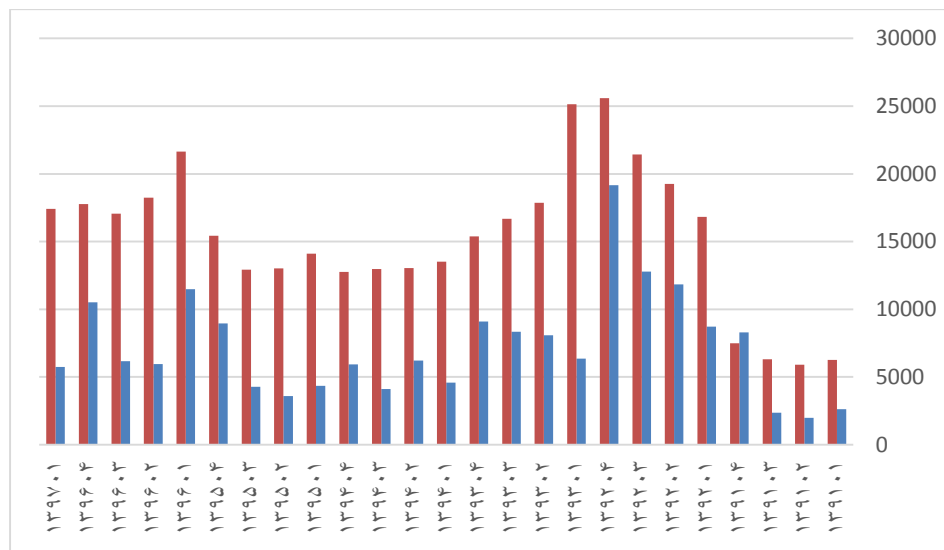

۲-۲- سیب زمینی

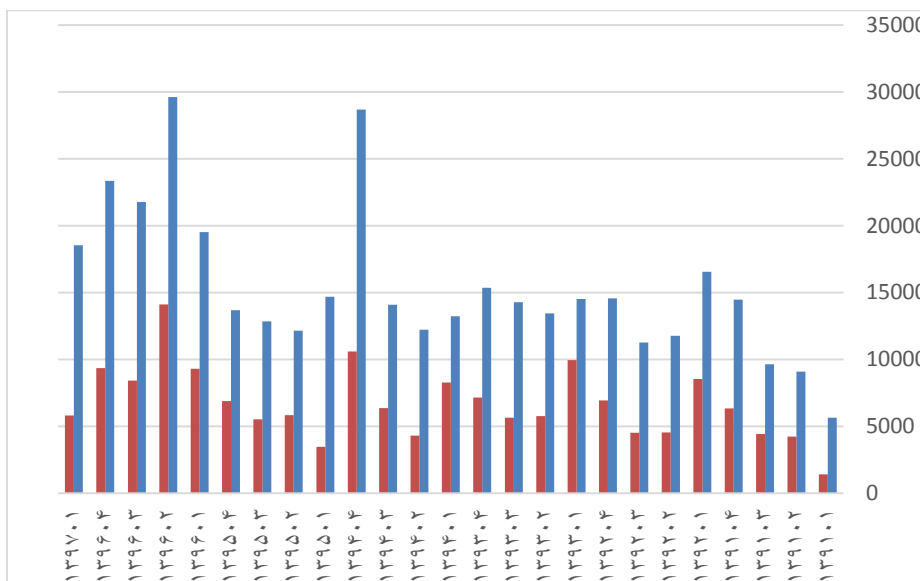
متوسط قیمت تولیدکننده و مصرف کننده سیب زمینی در طول دوره مورد بررسی دارای نوسانات شدیدی است. با دقت در نمودار این دو نوع قیمت ملاحظه می شود که در اکثر دوره ها قیمت مصرف کننده از قیمت تولید کننده

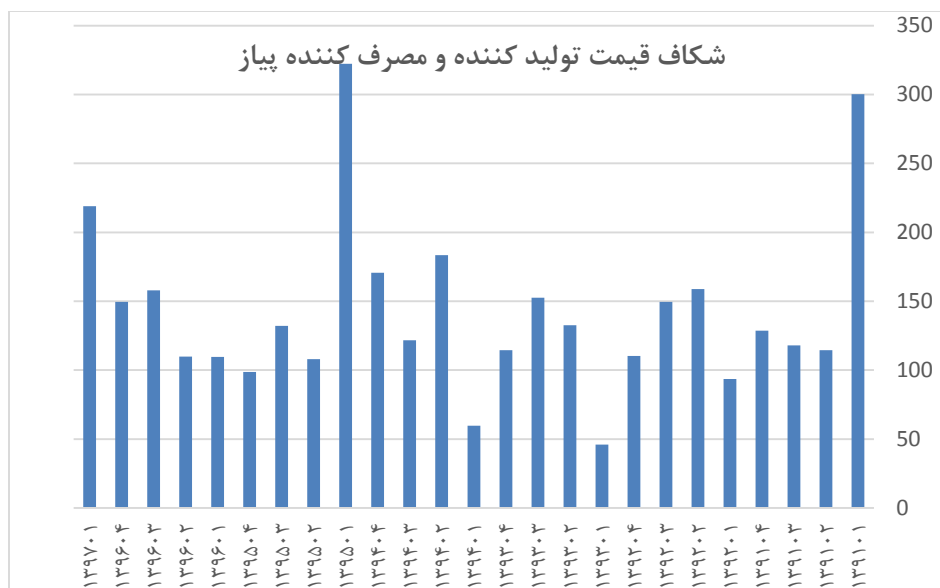
تبعیت می‌کند بجزء فصول سال ۱۳۹۳ که روند یکسو و همجهتی ندارند. دلیل آن بروز شکاف بسیار زیاد و غیر منطقی در اولین فصل سال می‌باشد که در طول فصول سال بتدریج این شکاف تعدیل شده است.

میانگین شکاف بین این دو نوع قیمت برابر ۱۲۷ درصد قیمت سرخرمن و انحراف معیار آن برابر ۷۲ درصد و ضریب همبستگی بین آن‌ها برابر ۰/۷۳ می‌باشد که با وجود همبستگی بسیار بالای این دو متغیر، به دلیل داشتن انحراف معیار بالا امکان پیش بینی قابل اعتماد قیمت مصرف کننده از روی قیمت تولید کننده وجود ندارد. اما روند آن را با دقت بیشتری می‌توان پیش‌بینی کرد.

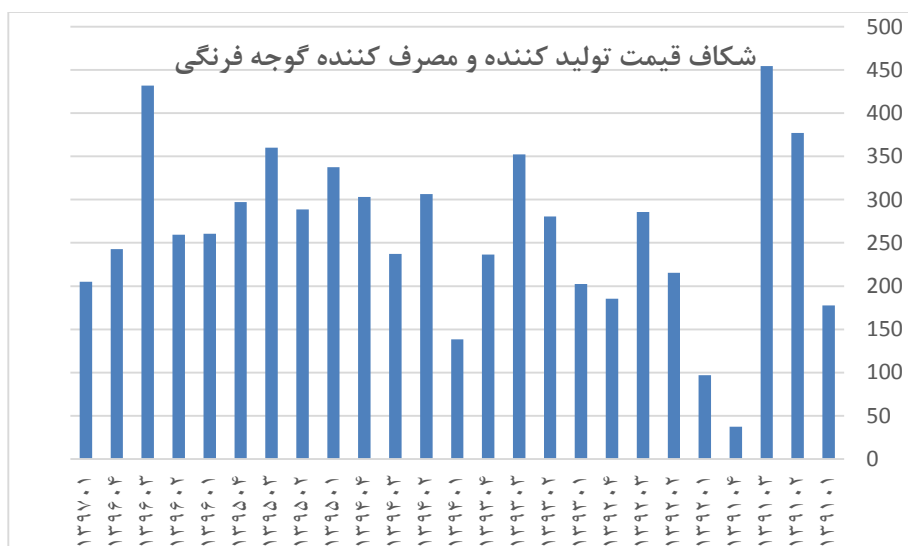
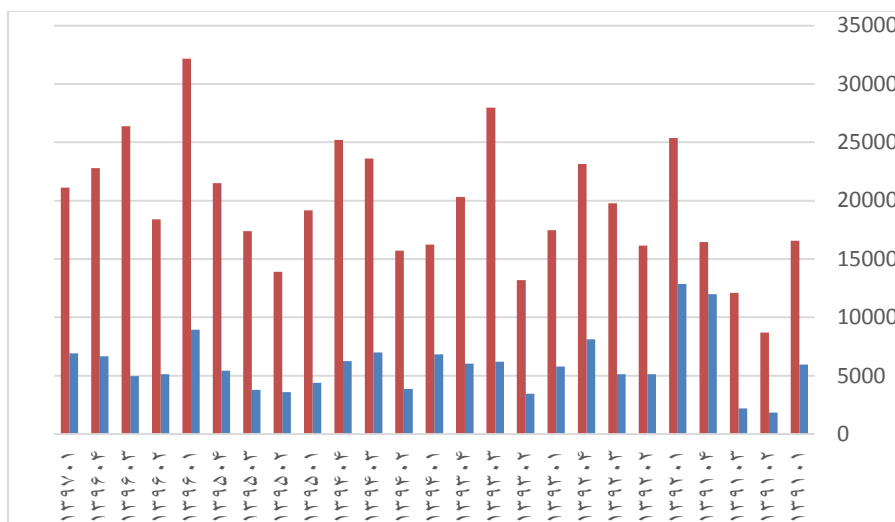
مقایسه روند متوسط قیمت مصرف کننده و متوسط قیمت سر خرمن پیاز نشان می‌دهد که روند و تغییرات این دو متغیر در تمامی دوره‌ها (بجز در بهار ۱۳۹۵ و زمستان ۱۳۹۳) کاملاً یکسان می‌باشد. یعنی در دوره‌هایی که متوسط قیمت سر خرمن با افزایش همراه است متوسط قیمت مصرف کننده نیز افزایش یافته و در دوره‌هایی که متوسط قیمت سر خرمن با کاهش همراه بوده متوسط قیمت مصرف کننده نیز کاهش یافته است. این موضوع نشان دهنده تبعیت بسیار زیاد رفتار قیمت‌های مصرف کننده از تولید کننده دارد. همانطور که قبلاً هم بیان شد، باتوجه به ویژگی محصولات کشاورزی معمولاً قیمت‌های سرخرمن تأثیر آنی بر قیمت‌های مصرف کننده دارد. متوسط شکاف بین این دو نوع قیمت برابر ۱۳۷ درصد و انحراف معیار آن برابر ۶۳ درصد می‌باشد. ضریب همبستگی بین آنها نیز برابر ۰/۸۵ درصد می‌باشد که نشان دهنده همبستگی بسیار بالای این دو نوع قیمت می‌باشد.

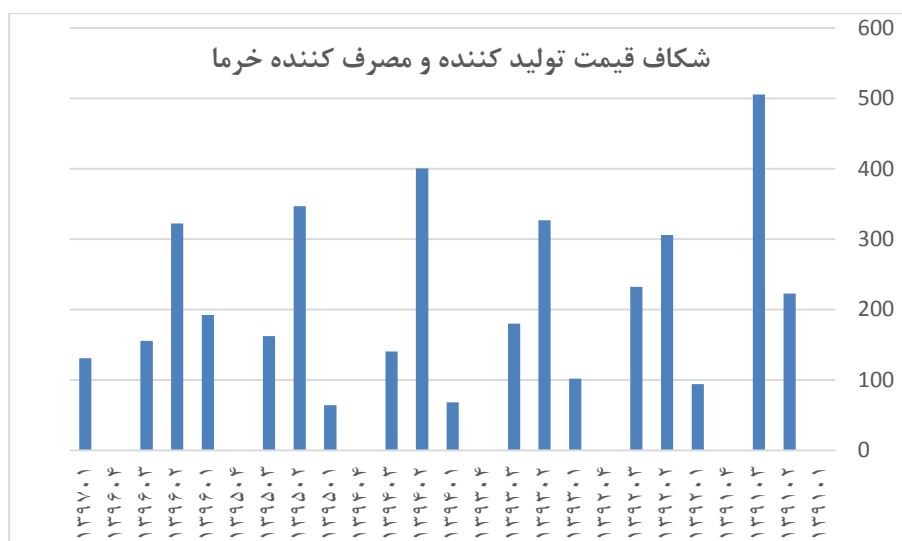
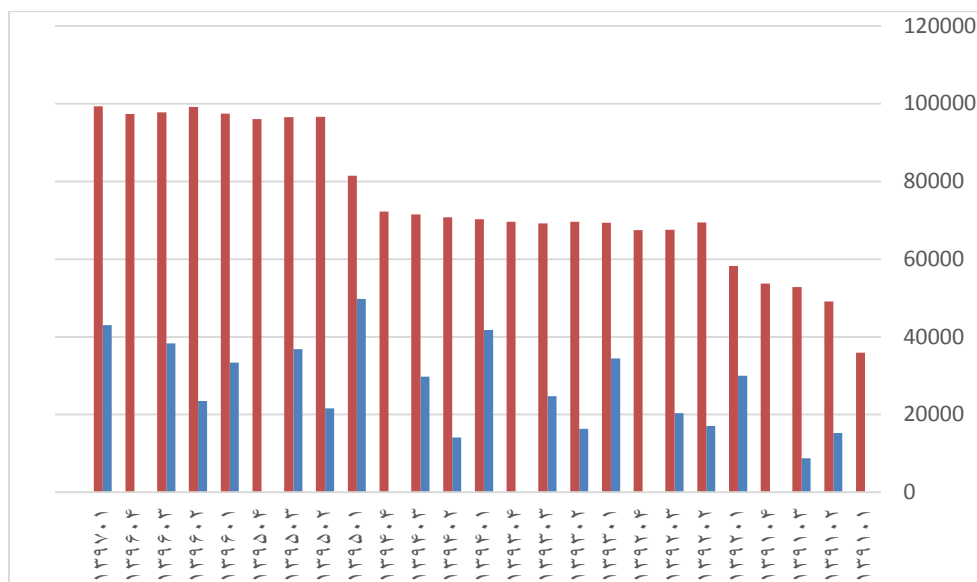
۴-۲- گوجه فرنگی

مقایسه روند متوسط قیمت سر خرمن و متوسط قیمت مصرف کننده نهایی گوجه فرنگی نشان می‌دهد که متوسط قیمت مصرف کننده نهایی این محصول نیز همانند محصولات قبلی در اکثر دوره‌های مورد بررسی روند متوسط قیمت سر خرمن را دنبال می‌کند. به جز در سه دوره پایانی که متوسط قیمت مصرف کننده نهایی روند نزولی دارد در حالیکه متوسط قیمت سر خرمن روند صعودی دارد. این اتفاق در محصولات کشاورزی معمولاً زمانی بروز می‌کند که در یک دوره خاصی شکاف قیمت‌های مصرف کننده و سرخرمن به شدت زیاد می‌شود که این مسئله در پاییز ۱۳۹۶ اتفاق افتاده است. ضریب همبستگی بین این دو نوع قیمت برابر ۰/۵۶ و میانگین شکاف قیمت‌ها برابر ۲۳۵ درصد و انحراف معیار آن برابر ۹۷ درصد می‌باشد. با توجه به اینکه قیمت‌های سر خرمن و قیمت‌های مصرف کننده دارای نوسانات شدیدی در طول دوره مورد بررسی هستند (به دلیل تولیدات گلخانه‌ای و بوته‌ای در فصل‌های مختلف)، عاملی بر بالابودن نوسانات قیمت‌ها و حتی نوسانات شکاف قیمت‌ها شده است. همچنین یکی از عوامل مهم دیگر شکاف بین این دو نوع قیمت می‌تواند صادرات این محصول به خارج از کشور و هزینه‌های حمل و نقل باشد که موجب افزایش قیمت‌های داخلی می‌گردد.

۲-۵- خرما

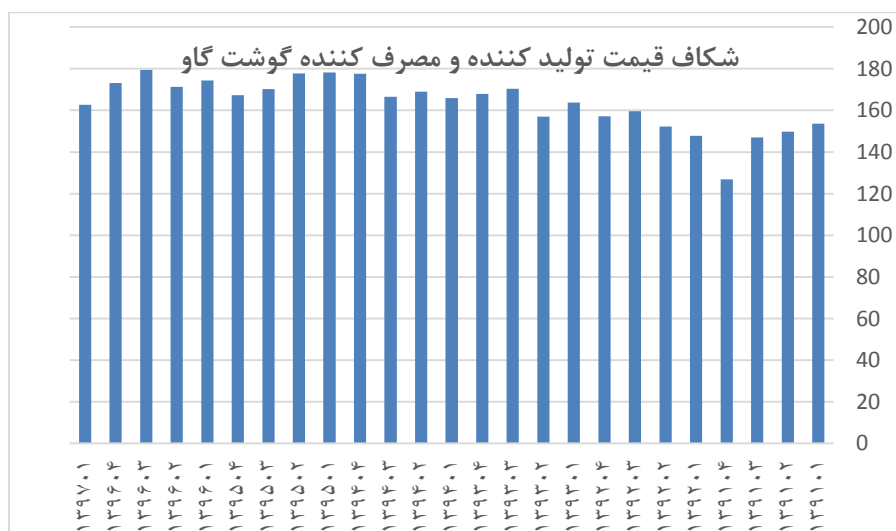
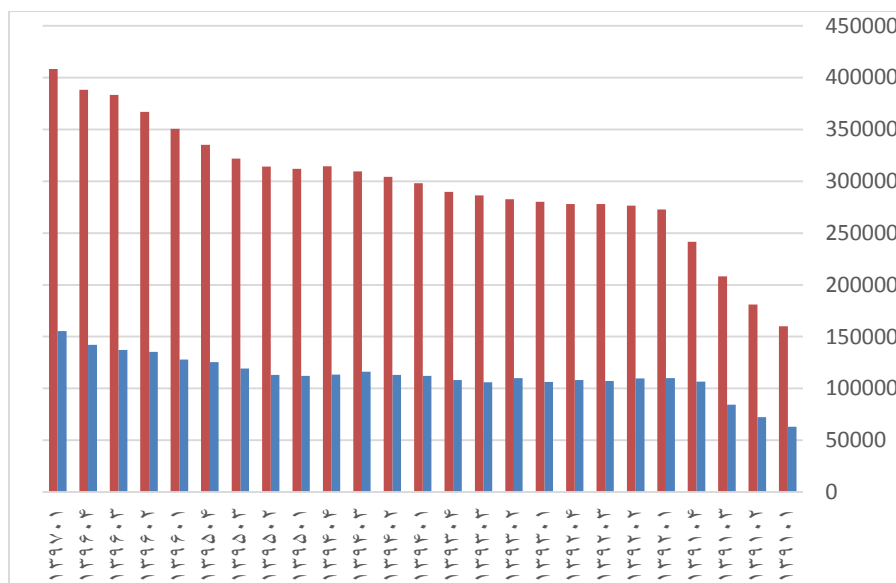
مقایسه متوسط قیمت سر خرمن خرما و قیمت مصرف کننده این محصول نشان می‌دهد قیمت مصرف کننده در تمامی دوره‌ها روند صعودی ملایمی دارد. در صورتیکه متوسط قیمت سر خرمن دارای دوره‌های منظم کاهش و افزایشی است. ضریب همبستگی بین این دو نوع قیمت برابر ۰/۳۷ درصد و متوسط شکاف بین آن‌ها برابر ۱۸۷ درصد و انحراف معیار ۱۲۴ درصد است که عدد بسیار بالایی است. با توجه به ضریب همبستگی پایین بین این دو نوع قیمت و بالا بودن انحراف معیار شکاف قیمتی بین آن دو می‌توان اظهار کرد قیمت‌های تولید کننده خرما در این دوره‌ها نتوانسته است پیش‌نگر خوبی برای متوسط قیمت مصرف کننده باشد. همچنین، بالا بودن شکاف بین دو نوع قیمت نیز می‌تواند به دلیل هزینه بسته‌بندی و ایجاد ارزش افزوده، هزینه واسطه‌گری، امکان صادرات این محصول، بی‌کشش بودن بازار نهایی و سایر عوامل باشد.

۲-۶- گوشت گاو

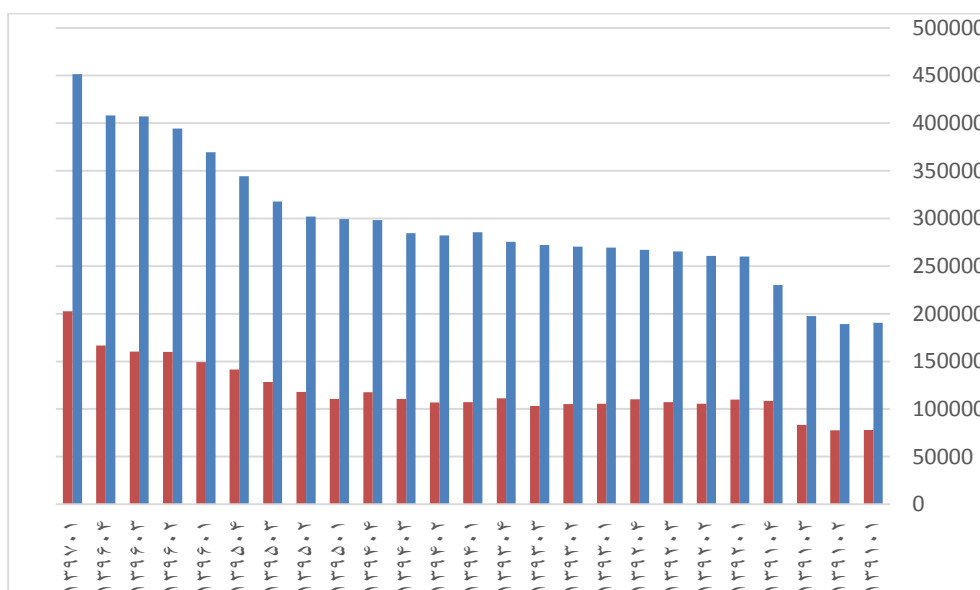
مقایسه روند نمودارهای متوسط قیمت سر خرمن و مصرف کننده گوشت گاو نشان می‌دهد که نه تنها روند، بلکه میزان افزایش و کاهش آن‌ها نیز در بین دوره‌های مختلف هدیگر را همراهی می‌کنند. آنچه در مورد قیمت گوشت گاو جلب توجه می‌کند شکاف بسیار زیاد قیمت مصرف کننده و تولید کننده در تمامی دوره‌ها و پراکندگی بسیار پایین آن است. میانگین شکاف بین این دو نوع قیمت برابر ۱۵۸ درصد و انحراف معیار آن ۲۹ درصد می‌باشد. ضریب همبستگی بین این دو نوع قیمت نیز برابر ۰/۶۵ درصد است. با توجه به پراکندگی پایین شکاف قیمت در طول دوره مورد بررسی، می‌توان اظهار کرد که قیمت مصرف کننده

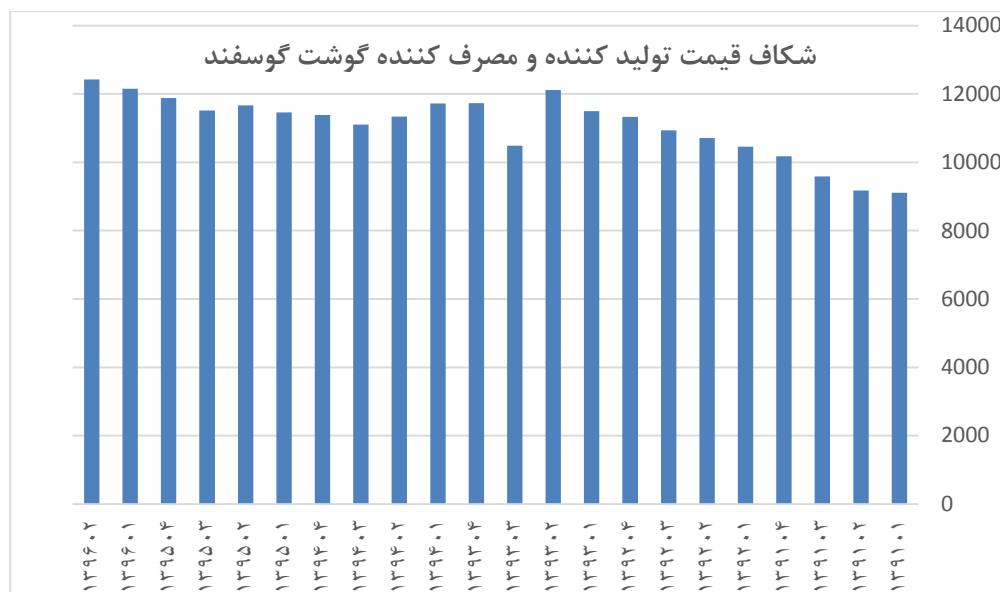
با استفاده از قیمت سرخرمن این محصول بخوبی قابل پیش‌بینی است. شکاف قیمت بالای این محصول می‌تواند به دلیل هزینه کشتار و هزینه حمل و نقل و هزینه واسطه‌گری باشد. چنانچه دولت تصمیم داشته باشد کنترل و کاهش قیمت مصرف‌کننده نهایی را مد نظر داشته باشد، می‌تواند هر یک از عوامل بیان شده را هدف قرار دهد.

۷-۲- گوشت گوسفند

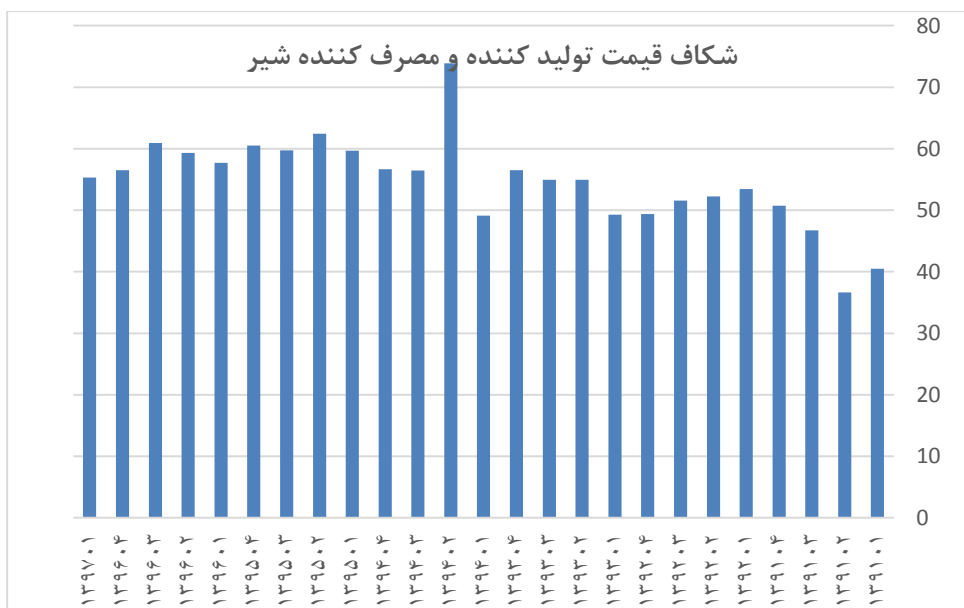
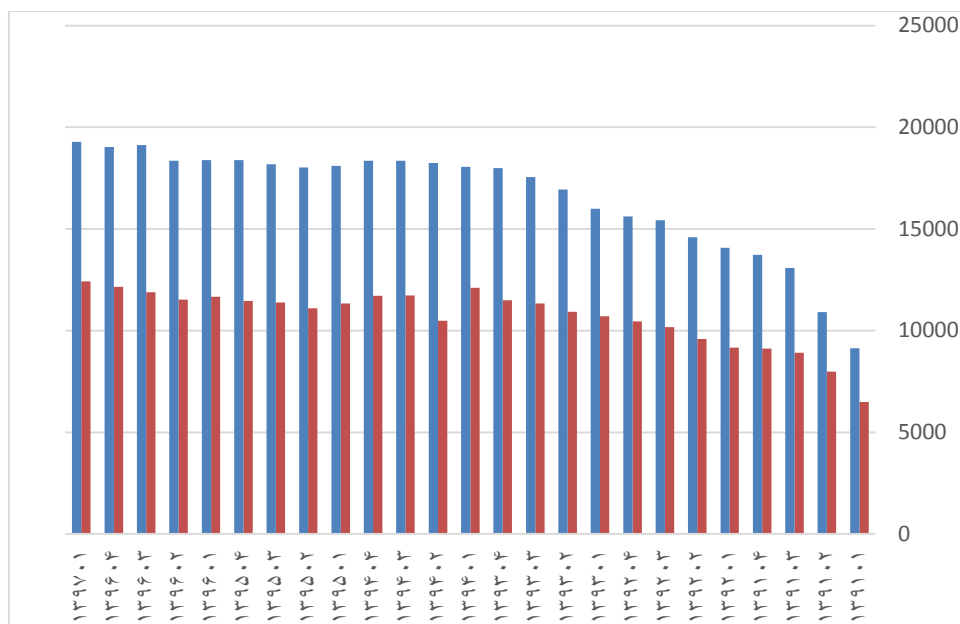
نمودارهای روند متوسط قیمت مصرف کننده و سر خرمن گوشت گوسفند نشان می‌دهد، اولاً، روند این دو نوع قیمت در طول دوره همدیگر را بخوبی دنبال می‌کنند دوماً شکاف بین این دو نوع قیمت نیز مانند گوشت گاو بسیار زیاد است. میانگین شکاف قیمت برای گوشت گوسفند برابر ۱۴۸ درصد قیمت متوسط قیمت سرخرمن است و انحراف معیار آن برابر ۱۳ درصد می‌باشد که حتی از گوشت گاو هم کمتر است. ضریب همبستگی بین این دو نوع قیمت که نیز برابر ۰/۹۷ است که تقریباً به همخطی کامل نزدیک هستند و حکایت از تبعیت بسیار شدید قیمت‌های مصرف کننده از قیمت‌های سر خرمن این محصول دارد. باید توجه کرد که در مورد گوشت گوسفند هم بالا بودن شکاف قیمت می‌تواند به دلیل هزینه کشتارگاه و هزینه حمل و نقل و هزینه واسطه‌گری و همچنین واردات پایین گوشت گوسفند از کشورهای دیگر باشد. ضرایب آماری بیان شده بیان کننده این هستند که قیمت‌های مصرف کننده با خطای بسیار پایین قابل پیش‌بینی از روی قیمت‌های سرخرمن می‌باشند.

۲-۸- شیر

شیر به عنوان یک محصول اساسی و مهم مصرفی خانوارها با محصولات جانبی متنوع از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. شناسایی روند قیمت و ساختار بازار آن می‌تواند در زمینه سیاست‌گذاری و اعطای یارانه به دولت کمک کند. نمودار این دو نوع قیمت نشان می‌دهد قیمت‌های سرخرمن و مصرف کننده نهایی به شدت همدیگر را هدایت می‌کنند به عبارت دیگر همسو با یکدیگر می‌باشند. ضریب همبستگی بین آنها برابر ۰/۹۷، متوسط اختلاف بین آنها برابر ۵۵ درصد قیمت تولید کننده و انحراف معیار اختلاف بین آنها در دوره‌های مختلف برابر ۷ درصد می‌باشد. ضریب همبستگی بالا و انحراف معیار پایین بین دو نوع قیمت باعث شده است متوسط قیمت مصرف کننده از طریق متوسط قیمت تولید کننده با دقت بیشتری قابل پیش‌بینی باشد. به عبارت دیگر، می‌توان از طریق قیمت‌های مصرف کننده برای قیمت مصرف کننده فاصله اعتمادی کوچک با درجه اعتماد بالا ساخت.

۳- جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

مقایسه سطح قیمت تولید کننده (سرخرمن) با متوسط قیمت مصرف کننده (CPI) نشان می‌دهد که در برخی محصولات، ضریب همبستگی بین این دو نوع قیمت بالای ۹۷ درصد است. بدین معنی که هرگونه افزایش یا کاهش قیمت در سرخرمن (تولید کننده) بطور مستقیم و عیناً در قیمت مصرف‌کننده منعکس می‌شود. شکاف بین این دو نوع رقم که عمدتاً می‌تواند ناشی از هزینه‌های واسطه‌گری و حمل و نقل باشد، در مواقعی به ۲۳۹ درصد می‌رسد. یعنی تفاوت قیمت از تولید به مصرف با افزایش ۳ برابری مواجه شده

است. لازم به ذکر است، واریانس تغییرات تفاوت قیمت بین تولید و مصرف در دوره‌های مختلف برای اکثر محصولات پایین بوده در حالیکه در برخی محصولات دیگر نظیر خرما و گوجه بالا بوده است. این دو مشخصه یعنی همبستگی مثبت و بالا بین قیمت تولید کننده و مصرف کننده و همچنین پایین بودن واریانس اختلاف قیمت‌ها در دوره‌های مختلف امکان پیش‌بینی قیمت‌های مصرف‌کننده برخی از محصولات کشاورزی از روی قیمت‌های سرخرمن را فراهم می‌سازد. توصیه می‌شود با در نظر گرفتن شکاف موجود بین قیمت تولید کننده و مصرف کننده، برنامه‌ریزان نسبت به شناسایی عوامل تأثیرگذار که عمدتاً هزینه‌های واسطه‌گری و حمل و نقل را شامل می‌شود اقدام و نسبت به تنظیم سیاست بهینه جهت کاهش این شکاف عمل نمایند.